

FITXA DE L'ASSIGNATURA (2008-2009)

I. Identificació

Nom de l'assignatura: Literatura Italiana			Codi: 22567
Tipus: <i>Troncal</i> <i>Obligatòria</i> <i>Optativa X</i>			
Grau de Traducció i Interpretació		ECTS: 4,5	hores/alumne: 115
Llicenciatura en Traducció i Interpretació		Crèdits: 6	
Curs: 3r i 4t Quadrimestre: 1r			
Àrea: Traducció i interpretació			
Llengua en què s'imparteix: Italià			
Horari de classe: dimecres 11.30-13.00, divendres 10.30-12.00			
Professor	Despatx	Horari de tutories	Correu E
Miquel Edo Julià	K-1006	Dimecres 8:30-10:30	Miquel.Edo@uab.cat

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

- Adquisició dels coneixements d'historiografia literària que posseeix un ciutadà italià de cultura mitjana.
- Adquisició de les especificitats de l'italià literari, de l'italià antic i, més superficialment, de varietats dialectals i socials de la llengua italiana.
- Adquisició de la capacitat d'identificar intertextualitat literària en textos no literaris.
- Aprofundiment en la capacitat d'analitzar textos literaris des d'òptiques i metodologies diverses.

III. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR

Competències genèriques

Indicadors específics

■ Competències de comunicació oral (expressió) de la segona llengua estrangera	- Interactuar en la comunicació entre diversos agents. - Expressar-se oralment de forma correcta i estructurada en les presentacions i debats de classe.
■ Competències d'anàlisi i síntesi textual	- Diferenciar gèneres textuais. - Aplicar coneixements a la pràctica. - Resolució de problemes. - Raonar críticament. - Coneixement de cultura i civilitzacions estrangeres (aspectes socioeconòmics, polítics...).
■ Competències de capacitat per a treballar en un context intercultural	- Reconeixement de la diversitat cultural.
■ Competències de capacitat de treballar de manera ètica i estètica	- Desenvolupament de la sensibilitat estètica de llengua escrita.

■ Competències de capacitat d'aprenentatge autònom i continu	- Cercar i obtenir informació i documentació de suport a la traducció. - Gestionar la informació. - Resolució de problemes. - Raonar críticament.
■ Competència instrumental	- Capacitat d'utilitzar els recursos documentals, tecnològics i humans per a resoldre problemes i completar coneixements.

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENENTATGE

1. Preparació de la lectura de cadascun dels textos i fragments de l'antologia facilitada pel professor. Consistirà en la recerca d'informació general sobre l'autor i l'obra i, si escau, en l'esbós d'una versió del text en italià modern que en resolgui les dificultats lingüístiques pròpies de la llengua antiga o dialectal. Poden ser útils, per a aquesta activitat, des de les enciclopèdies generals i els llocs web literaris fins a les edicions i antologies comentades o les històries literàries disponibles —per exemple— a la Biblioteca d'Humanitats. Si instruccions prèvies del docent així ho requereixen, la recerca pot focalitzar-se sobre qüestions específiques d'ordre ideològic, estilístic, històric o mètric. Activitat no presencial tutoritzada, individual, escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. Periodicitat setmanal. En total, 30 hores de treball per a l'alumne.

2. Lectura dels textos i fragments de l'antologia facilitada pel professor. Els alumnes presentaran oralment a classe els resultats de l'activitat 1, que seran corregits i ampliat pel docent tant pel que fa a la historiografia com a l'anàlisi textual, la qual seguirà diverses orientacions metodològiques: lingüística, estilística, psicoanalítica, mitocrítica, antropològica, formalista... Especialment prioritària serà l'anàlisi lingüística. Activitat presencial, en grup, oral i escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. Pràcticament es realitzarà cada dia de classe. 20 hores.

3. Visió, a les classes dedicades a Boccaccio, Goldoni, Manzoni i Pirandello, de material audiovisual relacionat amb els textos literaris llegits i comentats a l'activitat 2. Comparació entre el document audiovisual i el text. Activitat presencial, en grup, oral i escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. 6 hores.

4. Identificació de cites literàries en textos no literaris. El professor facilitarà als estudiants articles o altres documents que continguin cites que l'estudiant haurà de saber localitzar i identificar, d'acord amb els coneixements adquirits a classes anteriors o amb l'ajut de la bibliografia. Activitat no presencial tutoritzada, individual, escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. Es realitzarà una vegada cada tres setmanes, un total de quatre vegades al llarg del curs. 8 hores.

5. Solució a classe de l'exercici descrit a l'activitat 4, seguit d'una reflexió sobre l'ús de la cita. Activitat presencial, en grup, oral i escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. 4 hores.

6. Lectura d'un llibre del segle XX i preparació d'una exposició oral de 20' en què l'alumne haurà d'aplicar a l'anàlisi del text una recerca prèvia d'informació sobre

l'autor, sobre el moviment en què s'inscriu i sobre el seu context històric i cultural. L'exposició no pot limitar-se a un resum de la trama i a un seguit d'impressions personals, per bé que aquests elements no s'han d'excloure. L'alumne fotocopiarà, per als seus companys, una pàgina que consideri especialment representativa del volum que ha llegit. El llibre es triarà del llistat del punt 2 de *Continguts*, llistat que el docent ampliarà en funció del nombre d'alumnes. Un cop un llibre hagi estat triat per un alumne, deixa de ser una opció per a un altre, el qual, si no té un interès especial en cap títol de la resta del llistat, podrà proposar al professor una obra no present a la llista, que el professor té la facultat de no acceptar si no la considera prou representativa. Aquesta activitat cada alumne la realitzarà una sola vegada durant el curs. Activitat no presencial tutoritzada, individual, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. 15 hores.

7. Exposició oral a classe dels resultats de l'activitat 6, seguida d'un torn de preguntes adreçades pels companys de classe al relator, que procurarà de contestar-les, i de la intervenció final del professor, que matisarà i completarà l'exposició per tal de determinar la transcendència de l'obra dins la literatura del nou-cents. La data de l'exposició la triarà cada estudiant d'acord amb un calendari que s'establirà a l'inici del curs. Aquesta activitat no es farà les dues primeres setmanes de classe; a partir de la tercera, tindrà lloc una exposició cada setmana per part cada vegada d'un alumne diferent i cada vegada sobre un llibre diferent. Activitat presencial, en un primer moment individual i després en grup, oral i escrita, obligatòria, objecte d'avaluació contínua a la primera convocatòria. 10 hores.

8. Comentari de text realitzat a casa. Es lliurarà el 28 de novembre i serà objecte de correcció escrita per part del docent. El text serà lliurat als alumnes el 14 de novembre. Pot formar part o no de l'antologia facilitada al principi del curs, i l'alumne haurà d'identificar, primer de tot, l'autor i l'obra als quals pertanyen. Es tractarà d'un autor i d'una obra que hauran estat analitzats en alguna de les classes anteriors de l'assignatura, de manera que el comentari ha de combinar l'anàlisi textual amb l'aplicació dels coneixements adquirits. No es considerarà satisfactòria ni una simple paràfrasi ni una exposició escrita de la vida i obra de l'autor. Activitat no presencial tutoritzada, individual, obligatòria, escrita, objecte d'avaluació a la primera convocatòria. 3 hores.

9. Comentari de text realitzat a classe. El text pot formar part o no de l'antologia facilitada al principi del curs; el docent hi indicarà l'autor i l'obra a la qual pertany. El comentari ha de seguir les mateixes estratègies que s'han indicat per al de l'activitat 8. Activitat presencial, escrita, obligatòria, objecte d'avaluació a la primera convocatòria. Data: 17 de desembre. 1,5 hores. Activitat autònoma prèvia: 2,5. En total, 4 hores.

10. Prova final. Breu comentari escrit de quatre textos o fragments que el docent haurà extret de l'antologia utilitzada durant el curs (activitats 1 i 2) o del conjunt de textos facilitats pels estudiants als seus companys amb motiu de les exposicions orals (activitats 6 i 7). Els fragments no duren cap encapçalament: primer de tot, l'estudiant haurà d'escriure, doncs, a quin autor i a quina obra pertanyen. Tot seguit, el comentari pròpiament dit ocuparà un màxim d'una pàgina per a cada text (si la cal·ligrafia de l'estudiant és de grandària petita o mitjana) i sintetitzarà els trets més significatius del text amb relació a l'autor, el moviment i l'època, segons les mateixes estratègies que s'han indicat amb relació al comentari de l'activitat 8. Un cinquè exercici consistirà a localitzar i identificar una cita literària en un text no literari i a comentar breument

els criteris i la finalitat amb què ha estat utilitzada. Data: 28 i 30 de gener en la primera convocatòria; 29 de juny en la segona convocatòria. Activitat presencial, individual, escrita, obligatòria, objecte d'avaluació a totes dues convocatòries. 3 hores. Activitat autònoma prèvia: 12 hores. En total, 15 hores.

11. Treball escrit de 10 pàgines sobre una obra literària del segle XX diferent de la de l'activitat 6, consensuada entre alumne i docent. El treball s'ha de realitzar amb els mateixos criteris que guiaven l'activitat 6 i ha de contenir, doncs, una síntesi de la informació recollida sobre l'autor i l'obra i una aplicació d'aquestes informacions a una anàlisi contextualitzada del conjunt del text. El redactat del treball ha de sortir, sencer, de la mà de l'estudiant: la mínima sospita de plagi, encara que només sigui fragmentària, invalidarà la feina. Activitat no presencial, individual, escrita. En la primera convocatòria, és obligatòria i objecte d'avaluació només per als alumnes no presencials, és a dir, per a aquells que no han dut a terme les activitats 1-9. En la segona convocatòria, és optativa i objecte d'avaluació per a aquells alumnes que vulguin millorar la nota obtinguda en l'avaluació contínua de la primera convocatòria. El treball es lliurarà, en la primera convocatòria, abans del 9 de gener; en la segona, abans del 5 de juny.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

Continguts

1. Història de la literatura italiana dels orígens al segle XIX

1.1. El Dos-cents: la “lauda” umbra, la Scuola Siciliana, el Dolce Stil Novo

1.2. Dante Alighieri: *Vita Nova*, *Commedia*, obres menors

1.3. El Tres-cents: Petrarca, Boccaccio

1.4. Humanisme i Renaixement: la Florència dels Medici, la Ferrara cavalleresca, el *Principe* de Machiavelli, la literatura anticortesana

1.5. El Barroc: Giambattista Marino

1.6. El teatre del segle XVIII: les comèdies de Goldoni, les tragèdies d’Alfieri

1.7. Classicisme i romanticisme: Foscolo, Leopardi, Manzoni

1.8. La novel·la verista: Giovanni Verga

2. Obres mestres del segle XX

2.1. Luigi Pirandello, *Sei personaggi in cerca d’autore*

2.2. Italo Svevo, *La coscienza di Zeno*

2.3. Eugenio Montale, *Ossi di seppia*

2.4. Alberto Moravia, *Gli indifferenti*

2.5. Carlo Levi, *Cristo si è fermato a Eboli*

2.6. Italo Calvino, *Il barone rampante*

2.7. Pier Paolo Pasolini, *Ragazzi di vita*

2.8. Dario Fo, *Morte accidentale d’un anarchico*

3. Intertextualitat literària en textos no literaris: cites i al·lusivitat

Bibliografia

1. Dossier

Un dossier de l'assignatura es posarà a la venda a la fotocopisteria de la Facultat el primer dia de classe. Conté una antologia no comentada de fragments i textos literaris italians de totes les èpoques. Serà el material que més s'utilitzarà en les activitats presencials de l'assignatura.

2. Històries literàries, antologies, edicions

Vittore Branca (dir.), *Dizionario critico della letteratura italiana*, 4 voll., Torí, UTET, 1986.

Giuseppe Petronio, *Historia de la literatura italiana*, traducció de Manuel Carrera i M^a de las Nieves Muñiz, Madrid, Cátedra, 1990. És la més completa història de la literatura italiana publicada en castellà, sintètica, sense antologia de textos.

Cesare Segre e Clelia Martignoni, *Testi nella storia*, 4 voll., Milà, Edizioni Scolastiche Bruno Mondadori, 1991-1992. Fonamentalment és una antologia comentada i anotada, molt centrada en els autors.

Giulio Ferroni, *Profilo storico della letteratura italiana*, 4 voll., Torí, Einaudi, 1992. No conté antologia de textos, però sí molts quadres cronològics i didàctics (sobre mètrica i gèneres o subgèneres, sobretot). Plantejament molt didàctic.

C. Salinari i C. Ricci, *Storia della letteratura italiana*, 3 voll., Roma-Bari, Laterza, 1993⁴. A més d'història literària, és una antologia comentada i anotada i conté quadres didàctics.

Salvatore Guglielmino i Hermann Grosser, *Il sistema letterario*, 5 voll., Milà, Principato, 1993²-1994². Inclou textos antològics anotats i comentats, fitxes amb la trama de les obres, cronologies, quadres biogràfics, etc.

Franco Brioschi i Costanzo Di Girolamo, *Manuale di letteratura italiana*, 4 voll., Torí, Bollati Boringhieri, 1993-1996. Clara i sintètica, sense antologia de textos.

Nino Borsellino e Walter Pedullà (dir.), *Storia generale della letteratura italiana*, 12 voll., Milà, Federico Motta Editore, 1999. Assaigs de diversos crítics, més complets pel que als autors que als moviments; sense antologia de textos.

Romano Luperini, Pietro Cataldi, Lidia Marchiani, Franco Marchese, *La scrittura e l'interpretazione. Dalle origini al Manierismo (1610)*, Palerm, Palumbo, 2000. Antologia comentada i història literària especialment atenta a la contextualització de la literatura italiana en el conjunt de la cultura europea.

Enrico Malato (dir.), *Storia della letteratura italiana*, Roma, Salerno Editrice, 14 voll., 1995-2004. Magne conjunt d'assaigs que s'ocupen també de la recepció de la literatura italiana fora d'Itàlia, de la història de la crítica i de la tradició filològica i d'altres

temàtiques tangencials a la història literària italiana pròpiament dita. Conté un gran corpus bibliogràfic.

Edicions: nombroses edicions de clàssics italians, amb introducció i notes exegetiques, curades pels millors filòlegs per a les més prestigioses editorials italianes (Garzanti, Rizzoli, Einaudi, Mondadori, Laterza, etc.), es poden trobar a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, a la biblioteca de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona (Plaça Universitat, Barcelona) o a l'Istituto Italiano di Cultura (Passatge Méndez Vigo, Barcelona). A aquestes mateixes biblioteques és consultable la resta de la *Bibliografia*.

3. Llocs web d'interès

Biblit. Idee e risorse per traduttori letterari www.biblit.it
Il Traduttore Nuovo www.aiti.org/traduttoreNuovo.html
Testo a Fronte www.marcosymarcos.com/taf.htm
Associazione Italiana Traduttori e Interpreti www.aiti.org
Biblio-net. La biblioteca virtuale www.biblio-net.com
Intratext. Digital library www.intratext.com
Accademia della Crusca www.accademiadellacrusca.it
Alice.it. Il libro nella rete www.alice.it
Biblio.net. La biblioteca virtuale on-line www.biblio-net.com
Biblioteca (Progetto Manuzio) <http://www.liberliber.it/biblioteca>
Caffè letterario www.cafeletterario.it
Diario di Poesia www.diariodipoesia.it
Internet Bookshop Italia www.internetbookshop.it
Italianistica on line. Portale di studi italianistici www.italianisticaonline.it
Letteratura.it. Il portale a servizio della letteratura italiana www.letteratura.it
Liber On Web www.liberonweb.com
Proyecto Boscán www.ub.es/boscan
RaiLibro. Setimanale di letture e scritture. www.railibro.rai.it
Romanzieri.com www.romanzieri.com
Sapere.it www.sapere.it
Società Dante Alighieri www.soc-dante-alighieri.it
Mediateca Italiana www.emt.it
Diplomatura de Postgrau en Traducció Literària www.fti.uab.es/pg.traduccio.literaria

VI. AVALUACIÓ

1a convocatòria (Alumnes presencials)		
Procediment d'avaluació	Competències a avaluar i criteris d'avaluació	Pes (%)
<i>Contínua</i> (activitats 1-9)	Totes les competències enumerades al punt III. Un 50% de la nota correspon a l'exposició oral i als comentaris de text (activitats 6-9), l'altre 50% a la resta d'intervencions a classe (activitats 1-5). Totes les activitats són obligatòries, però, en qualsevol cas, es considerarà que l'avaluació contínua no es pot aplicar i, per tant, comptarà com a nota zero, si no s'ha fet l'exposició oral i almenys la meitat del total de les altres activitats. No es facilitarà sistemàticament una puntuació concreta de cada activitat. Periòdicament l'alumne consultarà al docent quina és aquesta puntuació i la seva evolució general.	30%
<i>Prova final</i> (activitat 10) Data prevista: 28 i 30 de gener, en horari lectiu	Totes les competències enumerades al punt III. Puntuació sobre 10, mínim per a aprovar 5. Cadascun dels cinc exercicis de què consta la prova (quatre comentaris de text i l'exercici sobre la cita literària) compta dos punts. Per als comentaris de text no es prescriu una tècnica o una metodologia precisa, però han de comentar realment el text: no es considerarà satisfactòria una síntesi de la vida i de l'obra de l'autor desvinculada del text, encara que l'autor hagi estat correctament identificat.	70%

1a convocatòria (Alumnes no presencials)		
Procediment d'avaluació	Competències a avaluar i criteris d'avaluació	Pes (%)
<i>Treball escrit</i> (activitat 11) Data límit de lliurament: 9 de gener	Totes les competències enumerades al punt III. El treball serà puntuat sobre 10, mínim per a aprovar 5. Se'n valoraran sobretot la maduresa i riquesa dels continguts, però també la correcció redaccional, lingüística i formal.	20%
<i>Prova final</i> (activitat 8) Data prevista: 28 i 30 de gener, en horari lectiu	Totes les competències enumerades al punt III. Puntuació sobre 10, mínim per a aprovar 5. Cadascun dels cinc exercicis de què consta la prova (quatre comentaris de text i l'exercici sobre la cita literària) compta dos punts. Per als comentaris de text no es prescriu una tècnica o una metodologia precisa, però han de comentar realment el text: no es considerarà satisfactòria una síntesi de la vida i de l'obra de l'autor desvinculada del text, encara que l'autor hagi estat correctament identificat.	80%

2a convocatòria		
Procediment d'avaluació	Competències a avaluar i criteris d'avaluació	Pes (%)
<i>L'alumne pot conservar el resultat de l'avaluació contínua obtingut a la primera convocatòria (activitats 1-9) o bé substituir-lo per l'activitat 11.</i> En aquest segon cas, la data límit per a lliurar el treball és el 5 de juny.	Vegeu primera convocatòria.	30%
<i>Prova final (activitat 10)</i> Data prevista: 29 de juny, 12:30-14:30	Vegeu primera convocatòria.	70%